

D. h. Matson

Iõulu inglid

Keilas 1924

R. Ü. „Külwaja“ kirjastus ja trükk

A - 94799

D. h. Matson

Iõulu inglid

Keilas 1924

R. ù. „Kùlwaja“ kirjastus ja trükk

Jõulu inglid.

Taga Riia tänaval elab üks waene perekond. Maja on päris wiltu wajunud. Seinad on pihastanud. Katus laseb läbi. Lagi ähwardab sissekukkuda. Oht sees on niiske ja raske. Peale selle on majal veel teist kümme wiga. Isegi korsten on lagunemas. Paar kiwi ongi juba wäljas. Kui korra peaks tõusma õige kange torm, siis küll hõlpu ei ole. Tuul wiiks ümber. Aga kuhu waestel inimestel ifka minna? Linnas on paremad korterid küll saada, — kus katus läbi ei lase ja pole karta, et lagi kaela langeks. Üür on aga niiwõrra kallis, et sinna kolimise peale ei maksa mõeldagi. Aga ega see ainus häda pole, et korter wilets ja hoow porine. Siin on veel mitu teist häda ja wiletsust. Üks suurem kui teine, ja nad kõik pigistawad ühtemoodi. Pigistawad walusalt. Iga on juba kauemat aega haige. Suwel käis ifka wahest ülewäl. Teineförd istus tükk aega wanal pingil hoowi nurgas ja kiitis ise: Warsti saan terweks. Siis lähen tööle ja teenin raha. Talweks kolime teise korteri. Lastele ostan uued riied. Omale ka. Ema ostab siis wahest ka lastele piima, ja veel mõndagi muud. Ka pildiraamatud, ja Annile nuku ja Paulile taskunoa."

Mõned tundemärgid kõnelesid ka selle poolt: haige saab ehk terveks. Haigel oli aga paha haigus: tiisikus, ja see juba nii naljalt kedagi lahti ei lase.

Lõppes ilus juine aeg. Ööd läksid pikemaks ja päewad lühemaks. Algasid saosed ilmad, tormid. Haige meeleolu langes. Terwis halvenes jälle. Ta pidi nüüd päewad otša toas istuma ja oli täiesti woodi jaoks. Ta lõppes näost ära. Näofarw läks kollaseks. Wahest ta käis natuke ülewal. Jäius toolil. Korra juhtus äppardus: tooli jalg läks katti. Oli ikka riist küllalt. Kes teab kui wana see wõis juba olla? See on kindel, et ta palju wanem oli kui Willi, Paul ja Ann ühtekokku. Jä ka ei mäletanud enam, kui wana see oli. Haige kufkus põrandale ja sai palju haiget. Nüüd ta enam palju woodist wälja ei saanud. Wahest ta ajas end weidi istukile ja luges midagi, kas ajalehte ehk midagi muud. Piibelt neil majas ei olnud. Jsal oli küll korra piibel olnud, aga sõjaajal oli see kolimisel kaduma läinud. Ja uut osta, selleks puudus neil raha. Korra tuli üks hea onu neid waatama. Tõi neile midagi suupoolist ja ajas lahkesti juttu. Poistele meeldis onu wäga. Lahkudes küsis ta haigelt: „Kas teie piibelt ka loete? Haige filmad läksid pisaraisse. Ta wastas: „Ei, kulla härra. Ei meil ole piibelt majas. Loeks ka, aga ei ole. Süüa polegi, lapsed on närus, kus sa nüüd raamatut ostad. Kallis on. Jumala sõna juures pole ka enam võimalik käia.“ Küllaline wõttis oma uue testamendi taskust ja finkis selle.

Haige luges nüüd õige tihti testamenti. Jseäranis meeldisid talle tähendamise sõnad „ärakadunud pojast“ ja „rikast mehest ja wäsest Laatsarusest.“ Aga

palju haige inimene ikka lugeda võib. Wäsis ära. Vani jälle raamatu kõrwale heietas kurbe mõtteid. Ja mida kurwemaks läksid ilmad, seda kurwemaks läksid

haige mõtted. Raske oli ta elu, weel raskemaks tegi ta seda ise weel. Ta tegi omale ilmaaegu muret mitme asjaga. Tema haige pähe hakkasid mõned päris lapsikud mõtted signinema. Korra ütles ta naise vastu: „Juuli, peaks ma ometi warssi surema. Teil oleks ka parem.“ Raine oli sel filmapilgul weidi pahas tujus ja ütles: „Mis sul jälle arus ei ole. Ise räägib itka, et saab terweks, nüüd surema. Mis asja poolest meil siis parem oleks, kui sa warssi ära sureksid.“

„Raja, nüüd on ju maa weel süla, nüüd on ferge hauda kaewata. Külmetab aga maa ära, on pakks lumi maas, pole see siis nii ferge. — Kui ma suren, ärge siis õpetajat kutsuge. Ta wõtab palju. Ja loeb ta, mis ta loeb, ega see paremgi ole. Kutsuge parem wana wenda R. Ta teeb juba muidu.“

Üks teineford ütles ta jälle naisele: „Nüüd mul ei ole jugugi enam kahju, et ma rikas ei ole olnud. Matjab rikkus siin ilmas, mis ta maksab. Tulewas ilmas on sellest purust ainult kahju. Rää, rikas mees oli. Glas ja prassis ja tegi pidusid. Waestest ei hoolinud midagi. Ja mis tal sellest oli? Suri ära ja pidi põrgu minema.“

Raine seletas: „Põrgu ta läks küll, aga ega ta siis oma rikkuse pärast ei läinud. Ega waesus ka kedagi paremaks ei tee. Ta läks põrgu sellepärast, et ta pillas ja prassis ja waeste eest hoolt ei kannud. On ka jõukaid inimesi, kes paremini elawad kui meie, — rohkem teiste peale mõtlewad.“

„Muule Juuli, sul mõib õigus ka olla. Ma tean aga, kui ma oleksin jõukas mees olnud, siis ma oleksin ka prassinud ja joonud, ja waeste peale ma poleks mõtelnud. Nüüd on see aga õnn, et ma waene olen: ma saan taewa.“

Nüüd oli naisel tegemist küllalt, et talle selgeks teha, et keegi sellepärast taewa ei saa, et ta waene on. Waesed mõiwad samutigi pörgu minna. Taewa saawad ainult need, kes Jumala lapsed ja wabad on.

x bibl. m. p.

Wanem poeg Willi, 12-aastane, oli kuu maal farjas. Ta tuli wast siis tagasi, kui lumi juba maas oli. Kaasa tõi ta ühte-teist, kartulid, tangu, tükk liha ja riiet ülikonna jaoks.

Ajad läksid halwemaks. Tööd wähenesid. Emal ei olnud enam iga päew tööd. Tarbeainete hinnad tõusid, päewapalgad olid aga ühte wiisi odawad. Tarwis oli puid osta, puudus aga raha. Mis ema teenis, ei jätkunud kaugeltki mitte, et nad oleksid igaüks süüa wõinud niipalju, kui nad tahtsid. Ütelus kipub küll siin tõeks minema: elamiseks oli wähe, ja suremiseks jälle palju. Nad olid sõõnud ja olid siiski sõõmata.

Olid jõulu-eelsed päewad. Olid ilusad ilmad. Oli ilus saanitee. Tänavatel lihas ja kees kõik. Turul oli liikumine haruldaselt elaw. Maainimesed müütasid toiduaineid: liha, wõid, tangu ja muud kraami; rannainimesed ja parisnikud jälle kala. Jõulukuukski oli arwamata palju. Inimesed käisid ja waatasid, kiitsid ja laitsid. Poetaknad särasid ja sätendasid kõik. Ja mis seal kõik müüa ei olnud: ehtasjad, niped-näped, ilusad riied iga karwa ja wanuse jaoks, pildid ja pildiraamatud ja weel palju-palju muid asju. Inimesed käisid sisse ja wälja. Rõõmsad näod ees ja pakid ja pakikesed käes. Ka palju lapsi oli näha. Mõned olid üksi, mõned wanematega. Neid huwitas iseäranis jõulu-wanamehed. Ja mida pikem ühel jõulu-wanal habe oli, ja mida rohkem küürus ta oli, ja mida suurem kott tal seljas, seda huwitam ta oli. Jõulu-

wana ümber oli harilikult kõiksugu ilusaid asju wäljapandud, ja jõulu-wanad filmitsedes torkasid nad ka filma. Mõned lapsed ajasid isale ehk emale peale: osta meile seda ja seda. Juba oli neile ühte, juba teist asja tarwis. Willi ja Paul käisid ka linnas. Mõne poeatna taga seisid nad tükkkaega. Seisid ja harutasid, kuni neil külm hakkas. Nad oleksid ka mitugi asja tahtnud saada, aga nad olid juba nii targad küllalt, et nad sellest wanematele midagi ei rääkinud. Nad teadsid ju hästi, et sellest mingit kasu ei ole. Enam pole ometi võimalik osta. Korra ütles Willi Paulile: „Kui keegi mind wõtaks mõneks päewaks ametisse, siis ma teeniksin ka natuke, ja jõuluks ostaksime saia.“

Räks widewikut. Kauplused pandi täna warem finni kui harilikult. Wabrikutes ja töökodades jäi töö ja tegewus ka soiku. Minult rätsepad ja õmblejad ei saanud weel nii wارا õhtale. Inimestel kõigil näis rutt taga olevat. Wõimehed kihutasid kangesti. Kirikute ja palvemajade poole hakkas juba inimesi walguma. Enamiste wanemaid inimesi, lauluraamatud käes. Nooremad tulid pärastpoole. Kirikutellad kuulutasid Jõulu-lauba-õhtut. Meeleolu oli pidulik-pühalik. Wafatas argipäewa askeldus. Wõoautod ei liikunud enam. Inimesed tööriietes täna watel harwenesid iga filmapilguga, ka ikka rohkem ja rohkem tulid pühapäewa-ilikonnad nähtawale. Uulits muutis oma nägu. Sadamas oli ka kõik soikus. Mitmed laewad olid lipudes. Siin-seal põlesid juba jõulupuud. Siit-sealt

kostusid juba jõululaulud. Waeses perekonnas Riia tänawal oli peaaegu kõik endist wiisi. — Isa oli haige. Ja mis pühade tuju seal võib olla, kus keegi raskesti haige on, ja kus puudus ja waesus waatab uksest ja aknast sisse. Mõnikord käis seal koguni näljatontki kollitamas. Ja tal on aga väga fondised käed ja pikad-pikad sõrmed ja küüned. Maja tema juba ei mõista. Leiba ei olnud enam priipärast. Ema andis igaihele ta osa, ja sellega pidi rahul oldama. Balwe: „ma palusin weel,“ ei aidanud midagi. Wahest pidi ema suutäit poolitama. Jõulupuu puudus. Tuppa oli ainult paar kuuseotsa toodud. Lähenes jõumaaeg. Isa ajas ennast weidi istufile. Ta tundis enese natuke parema olevat. Ta ütles: „Lapsed, laulge ka mõnda Jõulu laulu.“ Sõnad oleksid aga nagu õhku räägitud. Willi seisib akna juures ja waatas välja. Silmad olid tal niisked. Paled õhetasid fergelt. Ma ei tea küll, mida ta mõtles, aga arwan, et ta wist mõtles: „Mis Jõulud need on, kui pole jõulupuudki majas? Mismoodi ja laulad, kui tuba on külm ja köht on tühi.“ Aga ta ei ütelnud midagi. See ei oleks ometi midagi aidanud ega oluforda muutnud. Wahest oleks see aga võinud weel isa furwastada. Paul lehitseb jälle oma kooliraamatuid. Ta ei lugenud küll mitte. Ei olnud tuju selleks. Tal oli aga piinlik muidu olla. Ta nagu ei julenudki teiste otja waatata. Isole ta ei wastanud ei musta ega walget. Wist pidas ta mõistlikumaks: wait olla. Ema oli pliidi juures ja keetis tangupudru. Wäike

Nun seisib ka sõnalausumata ema kõrval. Wist oli tal kõht tühi.

Sõulu inglid hõljusid aga õhus — sinna ja tänna. Waatasid ühte kohta sisse, ja jälle ruttu teisele. Kus aga iganes inimesed elamas, sinna tõttasid ka nemad.

Ka wangi-, waeste- ja haigemajasid ei jätnud nad wahela. Kõiki nad teadsid ja tundsid, ja kõigi jaoks neil oli ka midagi. Kus oli midagi hädapärast tarwis, sinna nad käskisid häid inimesi minna ja midagi wiia. Ja waest perekonda pidasid nad ka silmal. Oma tõstis parajasti putru pajast kausi, seal koputati ukse pihta. Ja enne

seest jõuti hüüda „sisse,” awanes uks. Sisse astusid faks preilit. Ühel oli väike jõulupuu, teisel oli käes mitu pakki ja pakifest. Üks läks kohe haige juure, andis talle kätt ja soovis „häid pühi!” Haige oli weidi kohmetand. Kohe ei osanud ta midagi wastata. Silmad täitusid pisaratega. Teine soovis emale ja lastele „häid pühi.” Jõulupuu pandi lauale. Kiiunlad finnitati külge. Paar iluasja ka. Pakid tehti lahti. Seal olid mitmed head asjad. Gestkätt toidumoonas: saia, wõid, natuke liha, ja ühe paberikoti sees riis ja teise sees kohwi. Siis oli Annile uus põll, Paulile paar kindad, Willile kaelarätt. Ja ema sai ka midagi, aga mida nimelt, seda ma teile ei ütle. Kui kõik oli wälja jagatud, puul olid kiiunlad küljes ja põlema süüdatud, küsis üks preilidest: „Kas laulame nüüd ihe Jõulu laulu?” Kooris wastasid kõik lapsed kolm: laulame.

„Aga misjugu?”

„Wäike öö,
 Önnistud öö!
 Suur on Jumala ime töö,
 Täna Petlemas Juudamaal,
 Halwas laudas on Marial,
 Süündinud patuste rõõm.”

Kõik laulsid kaasa. Nüüd läks laulmine. Kui see laul lauldud, alati teist:

„Üks laps on täna meil süündinud,
 Üks poeg on sündinud meil” jne.

Selle laulu lõpul lahkusid lahked külalised. Väike Ann sai nüüd ka aru, et pühad on. Poolwalju kordas ta omaette: „Jõulud on tulnud.“

* * *

Palvemajas oli järgmisel päeval jõuluõhtu. Lapsed pühapäevakooli-lapsed ja üttlesid salmikud. Minult üks väike tüdruk oli oma salmikese lõpuosa ära unustanud. See ei olnud aga nii suur õnnetus. Teised aitasid meele tuletada, ja siis läks jälle. Wahepeal ütles ka mõni tädi ehk onu midagi, ja siis lauldi jälle. Ja kõikide filmad waatasid jõulupuu peale. Üks hea tädi jutustas natuke pikemalt. Ta jutustas Jõulu lapsusest, Betlemast, söimest, karjastest õitses ja inglitest, kes kiitsid ja tänasid: „Mu olgu Jumalale kõrges, ja rahu maa peal, inimestest hea meel.“ Ka küsis ta laste käest ühte ja teist. Ma ei tea, kas meelega wõi kogemata küsis ta: „Kas nüüd ka veel inglid käiwad inimeste juures?“ Tal oli ise natuke piinlik ega teadnud, misjuguft wastust ta pidi ootama. See pani lapsi mõtlema. Mõnigi oli kahewahel. Ühel väikesel poisil oli küll keele peal „ja“, aga seal sõhwatas tal forraga pähe: kui aga küsitakse: kas oled ja kunagi mõnda ingelt näinud, siis ei teadnud ta waene, mida wastata. Ta oli küll inimesi näinud, kes ingli moodi, aga päris inglid ei olnud nad ometi, ja sellepärast ta arwas: mitte midagi wastata. Kui aga wahest inglid ka nüüd veel käiwad, ja tema „ei“ ütleb, siis näerawad teised teda wälja. Ja seda ta kartis kangesti.

Wäike Ann tõstis käe üles ja ootas kannatamatusega, et tema käest oleks küsitud. Tädi andis talle märku ja ta kostis waljusti: „Jah käiwad.“

Tädi: „Kust ja seda tead?“

Ann: „Meil käisid eile õhtu. Mulle nad tõid uue põlle, Paulile kindad, Willile kaelaräti. Ja jõulupuul nad tõid ka, ja siis veel mitu head asja.“

Üks ja teine mõtles küll: küllap need olid itka inimesed. Paar naabrilast teadsid koguniste: need olid ju Linde preilid Helmy ja Marta. Keegi ei tahtnud aga vastu rääkida. Keegi suurem tüdruk josisistas teisele kõrwa sisse: „Las olla inglid peale. — Jlus on kui inglid käiwad!“

A

94799

i 37828198

hind 10 marka